„Polityka i Społeczeństwo" 1(24) / 2026
ISSN 1732-9639; eISSN 3072-5917
DOI: 10.15584/polispol.2026.1.13

ARTYKUŁY

Dominik Szczepański*

„ODPRAWA POSŁÓW POLSKICH". POSTULATY ZMNIEJSZENIA LICZBY POSŁÓW JAKO ELEMENT REFORMY REPREZENTACJI POLITYCZNEJ W DYSKURSIE WSPÓŁCZESNYCH PARTII W POLSCE

Streszczenie

Celem artykułu była analiza postulatów zmniejszenia liczby posłów w Sejmie RP formułowanych przez współczesne partie polityczne. Badanie oparto na jakościowej analizie treści dokumentów programowych, projektów konstytucji, projektów ustaw oraz wybranych wypowiedzi przedstawicieli partii politycznych. W artykule postawiono pytania o to, jakie modele redukcji liczby posłów proponowały partie polityczne, jakie uzasadnienia towarzyszyły tym postulatom oraz czy miały one charakter systemowej reformy reprezentacji, czy raczej instrumentu komunikacji politycznej. Przeprowadzona analiza doprowadziła do wniosku, że propozycje redukcji liczby posłów rzadko stanowiły element spójnej koncepcji ustrojowej. Najczęściej funkcjonowały one jako postulat racjonalizacji państwa, ograniczenia kosztów polityki lub symbolicznego zerwania z dotychczasowym modelem parlamentarnej reprezentacji.

Słowa kluczowe: Sejm RP, reprezentacja polityczna, liczebność parlamentu, partie polityczne, reforma konstytucyjna

Wstęp

Kształt oraz ewentualne przekształcenia systemu parlamentarnego w Polsce stanowiły istotny element debaty publicznej i dyskursu prowadzonego przez współczesne partie polityczne. Jednym z jego trwałych komponentów była kwestia liczebności składu Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (RP), która pojawiała się zarówno w dokumentach programowych ugrupowań politycznych, jak również w wypowiedziach ich liderów oraz parlamentarzystów. Postulaty zmniejszenia liczby posłów były

* Uniwersytet Rzeszowski, e-mail: dszczepanski@ur.edu.pl, ORCID: 0000-0001-9026-1447.

uzasadniane w różny sposób. Odwoływano się do potrzeby zwiększenia efektywności procesu ustawodawczego, ograniczenia kosztów funkcjonowania państwa, konieczności wzmocnienia odpowiedzialności indywidualnych parlamentarzystów oraz odbudowy zaufania obywateli do instytucji przedstawicielskich[1].

Zawarta w tytule niniejszego artykułu metafora odnosząca się do renesansowej tragedii autorstwa Jana Kochanowskiego pt. *Odprawa posłów greckich*[2] stanowiła nawiązanie do napięcia pomiędzy tradycyjnym rozumieniem mandatu poselskiego jako formy reprezentacji wspólnoty politycznej a współczesnymi tendencjami zmierzającymi do ograniczenia liczby przedstawicieli w izbie niższej parlamentu. W tym sensie problem liczebności Sejmu nie był wyłącznie zagadnieniem o charakterze organizacyjnym, lecz odnosił się do szerszego sporu o model reprezentacji politycznej, relację między obywatelami a ich przedstawicielami oraz sposób funkcjonowania instytucji demokratycznych.

Celem artykułu była analiza postulatów zmniejszenia liczby posłów formułowanych przez współczesne polskie partie polityczne po uchwaleniu Konstytucji RP z 1997 r. Przedmiotem badania były postulaty rozumiane jako publicznie artykułowane propozycje zmiany liczebności Sejmu, zawarte w dokumentach programowych partii politycznych, projektach konstytucji, projektach ustaw, uchwałach organów partyjnych oraz wybranych wypowiedziach przedstawicieli życia politycznego. Do analizy włączono te ugrupowania, które posiadały reprezentację parlamentarną lub których propozycje przyjęły sformalizowaną postać projektów ustrojowych bądź programowych.

Na potrzeby procesu badawczego przyjęto hipotezę, zgodnie z którą postulaty zmniejszenia liczby posłów pełniły funkcję symboliczną i komunikacyjną, natomiast rzadziej stanowiły element kompleksowej i spójnej reformy systemu parlamentarnego. Aby dokonać jej weryfikacji, postawiono następujące pytania badawcze: 1) jakie modele redukcji liczby posłów były proponowane przez współczesne polskie partie polityczne; 2) jakie uzasadnienia towarzyszyły tym postulatom; 3) czy miały one charakter elementu spójnej koncepcji reformy ustrojowej państwa, czy raczej pełniły funkcję instrumentu komunikacji politycznej; a także 4) jakie ograniczenia konstytucyjne i polityczne wpływały na możliwość ich realizacji.

Podstawę metodologiczną artykułu stanowiła jakościowa analiza treści. W jej ramach zastosowano analizę dokumentów programowych partii

[1] W. Gadomski, *Nie marnotrawmy publicznych pieniędzy [Okiem Liberała]*, Wolna Gospodarka, https://wolnagospodarka.pl (20.06.2025).

[2] J. Kochanowski, *Odprawa posłów greckich*, Warszawa 1992.

politycznych, projektów konstytucji oraz projektów ustaw, a także analizę wypowiedzi publicznych uczestników debaty politycznej. Materiał badawczy został poddany procedurze porównawczej, umożliwiającej identyfikację podobieństw i różnic pomiędzy poszczególnymi propozycjami, a także ich klasyfikację według przyjętych kryteriów. Analiza miała charakter deskryptywno-analityczny, gdyż obok rekonstrukcji treści postulatów podjęto próbę ich interpretacji w kontekście szerszych koncepcji reprezentacji politycznej oraz funkcjonowania systemu parlamentarnego.

Liczebność izby niższej parlamentu w Polsce: uwarunkowania historyczne i prawne

Liczba członków izby niższej parlamentu w Polsce ulegała na przestrzeni dziejów znacznym zmianom, które pozostawały w ścisłym związku z ewolucją ustroju państwa, jego strukturą terytorialną oraz przyjętymi zasadami reprezentacji politycznej. Zmienność ta wskazywała, że liczebność Sejmu nie stanowiła kategorii stałej, lecz była rezultatem konkretnych rozwiązań instytucjonalnych oraz uwarunkowań politycznych i społecznych.

Początki polskiego parlamentaryzmu sięgały okresu średniowiecza i były związane z rozwojem społeczeństwa stanowego oraz wykształceniem się reprezentacji stanowych. Wraz z ukształtowaniem się w XV w. dwuizbowego sejmu walnego liczba posłów zależała od liczby jednostek administracyjnych oraz przyjętej praktyki delegowania przedstawicieli na sejmikach ziemskich[3]. W konsekwencji skład izby poselskiej pozostawał zmienny i wynosił od około 70 do 120 posłów, a w późniejszych okresach, szczególnie wraz z rozwojem terytorialnym państwa, wzrastał nawet do około 180[4]. W szczególnych warunkach politycznych, takich jak obrady Sejmu Wielkiego, liczba ta mogła ulec znacznemu zwiększeniu, co wynikało z rozszerzenia zakresu reprezentacji o nowe grupy społeczne[5].

W okresie Drugiej Rzeczypospolitej liczba posłów została powiązana z zasadą przedstawicielstwa ludnościowego. W pierwszych wyborach do

[3] D. Kupisz, *Od Piotrkowa do Warszawy*, Warszawa 2018, s. 7; J. Bardach, *Początki sejmu* [w:] *Historia sejmu polskiego*, t. 1: *Do schyłku szlacheckiej Rzeczypospolitej*, red. J. Michalski, Warszawa 1984, s. 13–23.

[4] K. Leszczyńska, *Senat Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1989–2011*, Lublin 2015, s. 26–27; A. Stroynowski, *„Wieczory sejmowe". Studia nad dziejami parlamentaryzmu w epoce stanisławowskiej*, Częstochowa 2013, s. 206–212; A. Sucheni-Grabowska, *Sejm w latach 1540–1586* [w:] *Historia sejmu polskiego*, t. 1…, s. 173; M. Borucki, *Sejmy i sejmiki szlacheckie*, Warszawa 1972, s. 65.

[5] W. Szczygielski, *Sejm Wielki (1788–1792): studium z dziejów łagodnej rewolucji*, Łódź 2015, s. 99 i nast.

Sejmu Ustawodawczego przyjęto zasadę jednego mandatu na określoną liczbę mieszkańców, co przełożyło się na skład izby liczący ponad 430 posłów[6]. W kolejnych latach liczba ta została ustabilizowana na poziomie 444 mandatów, co było związane z przyjęciem określonych rozwiązań konstytucyjnych oraz systemu wyborczego[7]. Dopiero zmiany ustrojowe wprowadzone po 1935 r. doprowadziły do istotnego ograniczenia liczby posłów do 208, co stanowiło konsekwencję przekształceń systemu politycznego i wzmocnienia władzy wykonawczej[8].

W okresie Polski Ludowej liczebność Sejmu była kształtowana w sposób odmienny, podporządkowany logice systemu niedemokratycznego. Początkowo liczba mandatów wynikała z normy przedstawicielskiej, jednak w praktyce została ustabilizowana na poziomie 460 posłów[9]. Ostateczne wpisanie tej liczby do konstytucji w 1976 r. miało charakter formalizacji istniejącej praktyki, a nie wynikało z rzeczywistej potrzeby dostosowania reprezentacji do zmieniających się warunków społecznych czy demograficznych[10].

Transformacja ustrojowa po 1989 r. nie przyniosła zasadniczej zmiany liczby posłów. W okresie tzw. prowizorium konstytucyjnego oraz w trakcie prac nad nową ustawą zasadniczą utrzymano skład Sejmu na poziomie 460 mandatów, traktując to rozwiązanie jako element ciągłości instytucjonalnej[11]. Analiza projektów konstytucji z lat 1989–1997 wskazuje

---

[6] W. Zamkowski, *Problem zmian i ciągłości państwa polskiego w warunkach trans-formacji ustrojowej w okresie od 1918 r. do 1989 r.* [w:] *Problemy prawno-polityczne transformacji ustrojowej w państwach Europy Środkowo-Wschodniej*, red. H. Rot, Wrocław 1995, s. 19–20.

[7] S. Krukowski, *Geneza konstytucji z 17 marca 1921 r.*, Warszawa 1977, s. 61; Ustawa z dnia 28 lipca 1922 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu (Dz.U. 1922, nr 66, poz. 590).

[8] A. Ajnenkiel, *Historia sejmu polskiego*, t. II, cz. II: *II Rzeczpospolita*, Warszawa 1989, s. 18.

[9] Ustawa Konstytucyjna z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1947, nr 18, poz. 71); Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r. (Dz.U. 1952, nr 33, poz. 232); Ustawa z dnia 24 października 1956 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. 1956, nr 47, poz. 210); Ustawa z dnia 22 grudnia 1960 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. 1960, nr 57, poz. 322).

[10] Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r. (Dz.U. 1976, nr 5, poz. 290).

[11] Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. 1989, nr 19, poz. 101); Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej X kadencji, na lata 1989–1993 (Dz.U. 1989, nr 19, poz. 102); Ustawa z dnia 28 czerwca 1991 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1991, nr 59, poz. 252); Ustawa z dnia 28 maja 1993 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1993, nr 45, poz. 205).

jednak, że kwestia liczebności Sejmu była przedmiotem zróżnicowanych propozycji, obejmujących zarówno utrzymanie dotychczasowej liczby posłów, jak i jej ograniczenie do 444 mandatów lub określenie bardziej elastycznych rozwiązań[12]. Ostatecznie przyjęta w 1997 r. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej utrwaliła model Sejmu liczącego 460 posłów, co oznaczało kontynuację wcześniejszych rozwiązań instytucjonalnych[13].

Przedstawiona ewolucja liczebności izby niższej parlamentu wskazuje, że liczba posłów była w historii Polski kategorią zmienną i zależną od przyjętego modelu ustrojowego. Nie wynikała z jednego, uniwersalnego wzorca, lecz była każdorazowo dostosowywana do określonych koncepcji reprezentacji politycznej, systemu wyborczego oraz relacji między władzą ustawodawczą a innymi organami państwa. W tym kontekście współczesne postulaty zmniejszenia liczby posłów należy interpretować nie tylko jako propozycje o charakterze organizacyjnym, lecz jako element szerszego sporu o kształt reprezentacji parlamentarnej, jej efektywność oraz zakres legitymizacji demokratycznej.

Propozycje zmniejszenia liczby posłów po uchwaleniu Konstytucji RP

Analiza postulatów zmniejszenia liczby posłów formułowanych po uchwaleniu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r. wskazywała na ich wyraźne zróżnicowanie pod względem zakresu proponowanych zmian, sposobu ich uzasadniania oraz stopnia powiązania z szerszymi koncepcjami reformy ustrojowej państwa. Zgromadzony materiał empiryczny umożliwił wyodrębnienie czterech zasadniczych modeli redukcji liczby posłów: 1) model radykalny; 2) umiarkowany; 3) zmienny oraz 4) zachowawczy (zob. tabela 1).

Model radyklany, czyli redukcja liczby posłów do 230

Najbardziej daleko idące propozycje zakładały ograniczenie liczby posłów do 230 mandatów, a więc o połowę mniej w stosunku do obowiązującego rozwiązania konstytucyjnego. Postulat ten został po raz pierwszy wyraźnie sformułowany przez Platformę Obywatelską (PO) na początku

[12] *Projekty konstytucji 1993–1997*, cz. 1, oprac. R. Chruściak, Warszawa 1997; *Projekty konstytucji 1993–1997*, cz. II, oprac. R. Chruściak, Warszawa 1997.

[13] Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483).

2001 r. oraz kontynuowany do 2010 r., a następnie pojawiał się w programach oraz wypowiedziach przedstawicieli ugrupowania Polska Jest Najważniejsza (PJN), Solidarnej Polski (SP) oraz środowiska Konfederacji Wolność i Niepodległość (KWiN). Wspólną cechą modelu radykalnego było silne odwołanie do argumentów efektywnościowych i ekonomicznych, przy jednocześnie relatywnie słabym rozwinięciu refleksji nad konsekwencjami redukcji liczby posłów dla reprezentatywności parlamentu.

W przypadku PO propozycja ta była elementem szerszego programu reformy ustrojowej, obejmującego m.in. likwidację Senatu, zmianę ordynacji wyborczej oraz ograniczenie immunitetu parlamentarnego[14]. Redukcja liczby posłów była uzasadniana koniecznością zwiększenia efektywności działania Sejmu oraz ograniczenia kosztów funkcjonowania państwa. Towarzyszyła temu również próba nadania postulatom charakteru mobilizacyjnego, czego wyrazem była inicjatywa referendum konstytucyjnego oraz kampania *4 x TAK*[15].

Zbliżona argumentacja pojawiała się w środowisku PJN, gdzie ograniczenie liczby posłów miało prowadzić do wzrostu znaczenia indywidualnego parlamentarzysty oraz stworzenia warunków dla rozwoju zaplecza eksperckiego[16]. W tym ujęciu zmniejszenie liczby mandatów było traktowane jako środek służący zwiększeniu jakości procesu legislacyjnego, a nie wyłącznie jego przyspieszeniu.

Postulat redukcji liczby posłów do 230 został również jednoznacznie sformułowany przez Solidarną Polskę w trakcie prac nad projektem konstytucji z 2013 r.[17]. Propozycja była powiązana z ogólną diagnozą konieczności przeprowadzenia głębokich reform państwa[18]. Argumentacja miała jednak charakter ogólny i nie została rozwinięta w sposób szcze-

[14] *Uchwała nr 11/11/2003 Rady Krajowej Platformy Obywatelskiej z dnia 6 września 2003 roku w sprawie prac konstytucyjnych*, Warszawa 2003, s. 1; *Platforma Obywatelska chce referendum w sprawie zmiany konstytucji*, Money.pl, https://www.money.pl (17.07.2025).

[15] *Platforma Obywatelska zaczyna akcję „4 razy tak"*, Money.pl, https://www.money.pl (17.07.2025); *Ustawa konstytucyjna z dnia ……. 2005 r. o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Projekt* [w:] R. Chruściak, *Prace konstytucyjne w latach 1997–2007*, Warszawa 2009, s. 386.

[16] M. Migalski, *Program PJN: JOWy, mniej posłów, referenda*, Newsweek, https://www.newsweek.pl (6.08.2025); *Program wyborczy Polska Jest Najważniejsza* [w:] *Partie i ich programy: wybory 2011*, red. I. Słodkowska, M. Dołbakowska, Warszawa 2013, s. 116–117.

[17] *Nowa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej [Solidarna Polska]*, Warszawa 2013, s. 20 (zbiory własne).

[18] *Nowa Konstytucja*, Solidarna Polska, https://www.solidarna.org.pl (6.08.2025); D. Wicherek, *Program assumptions of Zbigniew Ziobro's Solidary Poland in the years 2012–2014*, „Annales Uniwersitatis Mariae Curie-Skłodowska Sectio M Balcaniensis et Carpathiensis", 2020, vol. 5, s. 99.

gółowy, co odróżniało ją od rozbudowanych koncepcji prezentowanych przez inne ugrupowania.

W przypadku KWiN postulaty redukcji liczby posłów do 230 były powiązane z krytyką funkcjonowania Sejmu jako instytucji, w której część parlamentarzystów wykazywała ograniczoną aktywność[19]. Ograniczenie liczby mandatów miało sprzyjać zwiększeniu efektywności prac parlamentarnych oraz eliminacji zjawiska podporządkowania aktywności poselskiej mechanizmom partyjnej dyscypliny.

Model umiarkowany, czyli redukcja do poziomu 300–360 posłów

Drugą kategorię stanowiły propozycje zakładające częściową redukcję liczby posłów, najczęściej do poziomu od 300 do 360 mandatów. Rozwiązania tego typu były formułowane zwłaszcza przez Prawo i Sprawiedliwość (PiS), a także w różnych wariantach przez Ligę Polskich Rodzin (LPR), Ruch Poparcia/Twój Ruch (RP/TR) oraz Konfederację Korony Polskiej (KKP). Model umiarkowany różnił się od modelu radykalnego większym naciskiem na zachowanie równowagi pomiędzy efektywnością działania parlamentu a jego funkcją reprezentacyjną, a także częstszym powiązaniem postulatu redukcji liczby posłów z reformą systemu wyborczego (zob. tabela 1).

W propozycjach przedstawionych przez PiS redukcja liczby posłów do 360 była uzasadniana potrzebą racjonalizacji procesu ustawodawczego przy jednoczesnym zachowaniu zdolności Sejmu do zapewnienia odpowiedniej reprezentatywności społeczeństwa[20]. Podkreślano, że zmiana ta nie powinna mieć charakteru wyłącznie ilościowego, lecz powinna być powiązana z głębszą reformą ustrojową państwa[21].

W podobnym kierunku zmierzały propozycje LPR, choć w tym przypadku brakowało jednoznacznego określenia docelowej liczby posłów. W zależności od kontekstu postulowano również redukcję do liczby od 350 do 360 mandatów[22]. Argumentacja koncentrowała się na potrzebie

[19] *Nowy porządek: tezy konstytucyjne*, Warszawa 2020, s. 15.

[20] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: projekt Prawa i Sprawiedliwości*, Warszawa 2005, s. 30; *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: projekt Prawa i Sprawiedliwości*, Warszawa 2010, s. 30; acm, *Mniej posłów w Sejmie? PiS otwarte na rozmowę, opozycja mówi „nie"*, TVP Bydgoszcz, https://bydgoszcz.tvp.pl (4.08.2025).

[21] *Bezpieczna. Solidarna. Nowoczesna. Bezpieczna Polska*. *Program Prawa i Sprawiedliwości*, Kraków 2009, s. 44; *Bezpieczna. Solidarna. Nowoczesna. Bezpieczna Polska*. *Program Prawa i Sprawiedliwości*, Warszawa 2011, s. 81–82.

[22] *Konstytucja IV RP: projekt Ligi Polskich Rodzin*, Warszawa 2005, s. 18; T. Kozieł-ło, *Myśl polityczna Ligi Polskich Rodzin (2001–2009): narodowa wizja państwa, społeczeństwa i polityki*, Rzeszów 2017, s. 256–257.

usprawnienia prac Sejmu oraz ograniczenia liczby parlamentarzystów o niskiej aktywności.

Szczególny charakter miała propozycja PO z 2010 r., zakładająca redukcję liczby posłów do 300. W odróżnieniu od wcześniejszych koncepcji tej partii, w uzasadnieniu projektu odwoływano się do normy przedstawicielskiej oraz porównań międzynarodowych, wskazując na zbieżność proponowanego rozwiązania z praktyką państw europejskich[23]. Argumentacja ta miała bardziej techniczny i analityczny charakter niż wcześniejsze postulaty redukcji o połowę.

Do modelu umiarkowanego należały propozycje RP/TR, który postulował ograniczenie liczby posłów do 360. W tym ujęciu redukcja liczby mandatów była powiązana z szerszym hasłem „naprawy polityki" oraz krytyką funkcjonowania Sejmu jako instytucji o ograniczonej sprawczości indywidualnych parlamentarzystów[24]. Wskazywano, że zmniejszenie liczby posłów mogło przyczynić się do zwiększenia ich realnego wpływu na proces legislacyjny oraz lepszego dostosowania funkcjonowania parlamentu do oczekiwań społecznych[25].

Do tej kategorii należała również propozycja Konfederacji Korony Polskiej, która postulowała zmniejszenie liczby posłów do 300 przy jednoczesnym wprowadzeniu jednomandatowych okręgów wyborczych. Redukcja liczby mandatów była elementem szerszej koncepcji reformy systemu wyborczego, zakładającej jego ujednolicenie na poziomie krajowym i lokalnym[26]. Podkreślano przy tym konieczność jednoczesnego wdrożenia zmian na obu szczeblach władzy, co miało zapewnić spójność systemu przedstawicielskiego.

Model zmienny, czyli uzależnienie liczby posłów od frekwencji wyborczej

Odrębną kategorię stanowiły propozycje zakładające odejście od stałej liczby posłów na rzecz rozwiązania o charakterze zmiennym, w którym liczebność Sejmu byłaby uzależniona od poziomu uczestnictwa obywateli w wyborach parlamentarnych. Model ten został wyraźnie sformułowany przez środowisko RP/TR i stanowił najbardziej innowacyjną, a zarazem

[23] *Projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* (druk 2989), Sejm RP VI kadencji.

[24] *Nowoczesna Polska [Ruch Poparcia]*, Katowice 2011, s. 20.

[25] R. Chruściak, *Najnowsze propozycje zmian w Konstytucji RP*, „Studia Iuridica Lublinensia", 2014, nr 22, s. 432.

[26] *Program Konfederacji Korony Polskiej A.M.D.G. 2021*, Konfederacja Korony Polskiej, https://konfederacjakoronypolskiej.pl (5.08.2025).

najbardziej kontrowersyjną propozycję spośród wszystkich analizowanych rozwiązań. Model zmienny różnił się zasadniczo od poprzednich rozwiązań (zob. tabela 1), ponieważ redukcja liczby posłów nie była w nim celem samym w sobie, lecz konsekwencją poziomu partycypacji obywatelskiej. W odróżnieniu od modeli radykalnych i umiarkowanych, które zakładały określenie docelowej liczby mandatów, model ten wprowadzał mechanizm uzależniający strukturę reprezentacji parlamentarnej od zachowań wyborczych społeczeństwa.

Zgodnie z założeniami przedstawionymi w dokumentach programowych RP/TR, liczba posłów miała mieścić się w przedziale od 60 do 460. Minimalna liczba posłów, tj. 60, odpowiadała skrajnie niskiej frekwencji wyborczej, natomiast maksymalna – 460 była przewidziana w przypadku pełnej mobilizacji elektoratu[27]. Mechanizm ten zakładał proporcjonalne powiązanie liczby mandatów z poziomem frekwencji, przy czym ustalono przelicznik, zgodnie z którym określony odsetek uczestnictwa wyborczego przekładał się na odpowiednią liczbę mandatów poselskich[28].

W praktyce oznaczało to, że liczebność Sejmu nie byłaby kategorią konstytucyjnie stałą, lecz zmienną, zależną od aktywności obywateli. Na przykład przy frekwencji wyborczej zbliżonej do tej odnotowanej w wyborach parlamentarnych z 2011 r. (ok. 49%), liczba posłów wynosiłaby około 256 mandatów (196 wynikających z proporcjonalnego przeliczenia frekwencji oraz 60 stanowiących minimalny poziom reprezentacji)[29]. Tym samym model ten prowadziłby w praktyce do znaczącej redukcji liczby posłów przy przeciętnym poziomie uczestnictwa wyborczego.

Uzasadnienie tego rozwiązania opierało się na założeniu wzmocnienia aktywności obywatelskiej. Wskazywano, że powiązanie liczby mandatów z frekwencją wyborczą mogłoby zachęcać wyborców do udziału w głosowaniu, a jednocześnie zmieniać logikę rywalizacji politycznej, skłaniając partie i kandydatów do mobilizowania elektoratu zamiast koncentrowania się na negatywnej kampanii wyborczej. Podkreślano również, że rozwiązanie to miałoby sprzyjać realizacji zasady równości głosu poprzez ograniczenie dysproporcji wynikających ze zróżnicowanej frekwencji w poszczególnych okręgach wyborczych[30].

Na tle zaproponowanego modelu warto odnotować, iż także LPR w różnych momentach debaty politycznej wskazywała na możliwość

---

[27] *Deklaracja i tezy programowe [Twój Ruch]*, Gdańsk 2013, s. 41.

[28] D. Leonowicz, *Projekt Ruchu Palikota ws. zmian w Konstytucji: liczba posłów w sejmie zależna od frekwencji*, Wirtualna Polska, https://wiadomosci.wp.pl (7.08.2025).

[29] *Ibidem.*

[30] *Janusz Palikot, kandydat na Prezydenta RP. Nowa Konstytucja*, Warszawa 2015, s. 20.

istotnej redukcji liczby mandatów, w tym do poziomu około 260 posłów lub nawet ich dalszego ograniczenia[31]. Propozycje te, choć oparte na odmiennych założeniach niż model frekwencyjny, wskazywały na obecność w dyskursie politycznym koncepcji zakładających relatywnie niski poziom reprezentacji parlamentarnej.

Model zachowawczy, czyli utrzymanie obecnej liczby 460 posłów

Czwartą i ostatnią kategorię stanowiły stanowiska opowiadające się za utrzymaniem dotychczasowej liczby posłów określonej w Konstytucji RP z 1997 r. Model ten był reprezentowany szczególnie przez Samoobronę Rzeczypospolitej Polskiej, która w swoim projekcie konstytucji jednoznacznie opowiedziała się za zachowaniem obowiązującego rozwiązania. W odróżnieniu od ugrupowań postulujących redukcję liczby posłów, Samoobrona nie formułowała propozycji zmiany liczebności Sejmu, uznając istniejący model za wystarczający z punktu widzenia reprezentacji politycznej społeczeństwa. Utrzymanie liczby 460 mandatów wynikało z przekonania, że obecny skład izby niższej parlamentu zapewnia odpowiedni poziom odzwierciedlenia zróżnicowania politycznego i społecznego, a jego zmniejszenie mogłoby prowadzić do ograniczenia reprezentacji niektórych grup wyborców[32].

Stanowisko zachowawcze znajdowało również odzwierciedlenie w krytycznych reakcjach części środowisk politycznych. Wskazywano wówczas, że ograniczenie liczby posłów mogłoby skutkować zmniejszeniem dostępności mandatu przedstawicielskiego, zwiększeniem dystansu pomiędzy wyborcami a ich reprezentantami oraz utrudnieniem funkcjonowania mniejszych partii politycznych, szczególnie w warunkach obowiązywania systemu proporcjonalnego[33]. Argumentacja na rzecz utrzymania liczby 460 posłów odwoływała się do kategorii reprezentatywności parlamentu oraz konieczności zachowania pluralizmu politycznego. Podkreślano, że ewentualne zmiany w tym zakresie powinny być rozpatrywane w ścisłym powiązaniu z systemem wyborczym, wielkością okręgów wyborczych oraz zasadami podziału mandatów[34].

Na marginesie analizowanych stanowisk należy odnotować także wypowiedzi przedstawicieli Nowoczesnej, które nie przybrały formy spójnej propozycji programowej. W 2016 r. wicemarszałek Sejmu Barbara Dol-

[31] *Wypowiedź posła Roberta Strąka*, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl (5.08.2025).

[32] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (projekt przygotowany przez Samoobronę)* [w:] R. Chruściak, *Prace konstytucyjne w latach 1997–2007*…, s. 295.

[33] acm, *op.cit*.

[34] D. Leonowicz, *op.cit*.

niak wskazywała na możliwość zmniejszenia liczby posłów jako jeden ze sposobów ograniczenia wydatków publicznych, jednak propozycja ta nie została rozwinięta ani uszczegółowiona w dokumentach programowych ugrupowania[35]. W rezultacie stanowisko Nowoczesnej miało charakter incydentalny i reaktywny, a nie systemowy, co utrudnia jego jednoznaczną klasyfikację w ramach wyróżnionych modeli redukcji liczby posłów.

Tabela 1. Modele redukcji liczby posłów w koncepcjach współczesnych polskich partii politycznych

Model	Partie / środowiska polityczne	Proponowana liczba posłów	Uzasadnienie redukcji liczby posłów
radykalny	Platforma Obywatelska, Polska Jest Najważniejsza, Solidarna Polska, Konfederacja Wolność i Niepodległość	230	efektywność, ograniczenie kosztów, wzmocnienie pozycji posła
umiarkowany	Prawo i Sprawiedliwość, Liga Polskich Rodzin, Platforma Obywatelska (2010), Ruch Poparcia/Twój Ruch, Konfederacja Korony Polskiej	300–360	racjonalizacja procesu ustawodawczego, norma przedstawicielska, reforma systemu wyborczego
zmienny	Ruch Poparcia/Twój Ruch	60–460 (np. ok. 256 przy frekwencji 49%)	mobilizacja wyborców, powiązanie reprezentacji z partycypacją
zachowawczy	Samoobrona RP	460	reprezentatywność, pluralizm, stabilność systemu

Źródło: opracowanie własne.

Zakończenie

Przeprowadzona analiza wykazała, że postulaty zmniejszenia liczby posłów stanowiły istotny, lecz zróżnicowany element współczesnego dyskursu ustrojowego w Polsce. Ich uporządkowanie w ramach zaproponowanych czterech modeli (radykalnego, umiarkowanego, zmiennego oraz

[35] *„Należy zmniejszyć liczbę posłów i senatorów". Rozwiązanie Nowoczesnej na podwyżki*, Polsat News, https://www.polsatnews.pl (7.08.2025).

zachowawczego) pozwoliło wskazać, że współczesne partie polityczne proponowały odmienne koncepcje redukcji liczby posłów, różniące się zarówno zakresem zmian, jak i ich konstrukcją instytucjonalną. Wnioski z przeprowadzonych analiz wskazały, że poszczególne ugrupowania polityczne nie zawsze ograniczały się do jednego wariantu reformy, lecz formułowały zróżnicowane propozycje w zależności od kontekstu politycznego oraz etapu debaty publicznej. Postawiona na początku artykułu hipoteza naukowa została zweryfikowana pozytywnie, ponieważ większość postulatów zmniejszenia liczby posłów miała charakter symboliczny i komunikacyjny, natomiast jedynie nieliczne koncepcje w tym zakresie przyjmowały formę bardziej rozwiniętych i systemowych projektów reformy parlamentarnej.

W odniesieniu do postawionych pytań badawczych należy stwierdzić, że postulatom tym towarzyszyły uzasadnienia o charakterze efektywnościowym i ekonomicznym, rzadziej odwołujące się do pogłębionej refleksji nad reprezentacją polityczną. Jednocześnie analiza wykazała, że tylko w ograniczonym zakresie propozycje te przyjmowały formę spójnych koncepcji reformy ustrojowej, częściej pełniąc funkcję instrumentu komunikacji politycznej. Ich realizacja była ponadto ograniczana zarówno przez uwarunkowania konstytucyjne, w szczególności konieczność zmiany ustawy zasadniczej, jak i przez czynniki polityczne, takie jak brak odpowiedniej większości parlamentarnej oraz zmienność kontekstu politycznego. W konsekwencji spór o liczebność Sejmu wykraczał poza wymiar ilościowy, stanowiąc element szerszej debaty nad modelem reprezentacji politycznej oraz funkcjonowaniem systemu parlamentarnego w Polsce.

Bibliografia

acm, *Mniej posłów w Sejmie? PiS otwarte na rozmowę, opozycja mówi „nie”*, TVP Bydgoszcz, https://bydgoszcz.tvp.pl (4.08.2025).

Ajnenkiel A., *Historia sejmu polskiego*, t. II, cz. II: *II Rzeczpospolita*, Warszawa 1989.

Bardach J., *Początki sejmu* [w:] *Historia sejmu polskiego*, t. 1: *Do schyłku szlacheckiej Rzeczypospolitej*, red. J. Michalski, Warszawa 1984.

Bezpieczna. Solidarna. Nowoczesna. Bezpieczna Polska. *Program Prawa i Sprawiedliwości*, Kraków 2009.

Bezpieczna. Solidarna. Nowoczesna. Bezpieczna Polska. *Program Prawa i Sprawiedliwości*, Warszawa 2011.

Borucki M., *Sejmy i sejmiki szlacheckie*, Warszawa 1972.

Chruściak R., *Najnowsze propozycje zmian w Konstytucji RP*, „Studia Iuridica Lublinensia”, 2014, nr 22.

Deklaracja i tezy programowe [Twój Ruch], Gdańsk 2013.

Gadomski W., *Nie marnotrawmy publicznych pieniędzy [Okiem Liberała]*, Wolna Gospodarka, https://wolnagospodarka.pl (20.06.2025).
Janusz Palikot, kandydat na Prezydenta RP. Nowa Konstytucja, Warszawa 2015.
Kochanowski J., *Odprawa posłów greckich*, Warszawa 1992.
Konstytucja IV RP: projekt Ligi Polskich Rodzin, Warszawa 2005.
Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r. (Dz.U. 1952, nr 33, poz. 232).
Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalona przez Sejm Ustawodawczy w dniu 22 lipca 1952 r. (Dz.U. 1976, nr 5, poz. 29).
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (projekt przygotowany przez Samoobronę) [w:] R. Chruściak, *Prace konstytucyjne w latach 1997–2007*, Warszawa 2009.
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483).
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: projekt Prawa i Sprawiedliwości, Warszawa 2005.
Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: projekt Prawa i Sprawiedliwości, Warszawa 2010.
Koziełło T., *Myśl polityczna Ligi Polskich Rodzin (2001–2009): narodowa wizja państwa, społeczeństwa i polityki*, Rzeszów 2017.
Krukowski S., *Geneza konstytucji z 17 marca 1921 r.*, Warszawa 1977.
Kupisz D., *Od Piotrkowa do Warszawy*, Warszawa 2018.
Leonowicz D., *Projekt Ruchu Palikota ws. zmian w Konstytucji: liczba posłów w sejmie zależna od frekwencji*, Wirtualna Polska, https://wiadomosci.wp.pl (7.08.2025).
Leszczyńska K., *Senat Rzeczypospolitej Polskiej w latach 1989–2011*, Lublin 2015.
Migalski M., *Program PJN: JOWy, mniej posłów, referenda*, Newsweek, https://www.newsweek.pl (6.08.2025).
„Należy zmniejszyć liczbę posłów i senatorów". Rozwiązanie Nowoczesnej na podwyżki, Polsat News, https://www.polsatnews.pl (7.08.2025).
Nowa Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej [Solidarna Polska], Warszawa 2013, s. 20 (zbiory własne).
Nowa Konstytucja, Solidarna Polska, https://www.solidarna.org.pl (6.08.2025).
Nowoczesna Polska [Ruch Poparcia], Katowice 2011.
Nowy porządek: tezy konstytucyjne, Warszawa 2020.
Platforma Obywatelska chce referendum w sprawie zmiany konstytucji, Money.pl, https://www.money.pl (17.07.2025).
Platforma Obywatelska zaczyna akcję „4 razy tak", Money.pl, https://www.money.pl (17.07.2025).
Program wyborczy Polska Jest Najważniejsza [w:] *Partie i ich programy: wybory 2011*, red. I. Słodkowska, M. Dołbakowska, Warszawa 2013.
Projekt ustawy o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (druk 2989), Sejm RP VI kadencji.
Projekty konstytucji 1993–1997, cz. II, oprac. R. Chruściak, Warszawa 1997.
Stroynowski A., *„Wieczory sejmowe". Studia nad dziejami parlamentaryzmu w epoce stanisławowskiej*, Częstochowa 2013.
Sucheni-Grabowska A., *Sejm w latach 1540–1586* [w:] *Historia sejmu polskiego*, t. 1: *Do schyłku szlacheckiej Rzeczypospolitej*, red. J. Michalski, Warszawa 1984.
Szczygielski W., *Sejm Wielki (1788–1792): studium z dziejów łagodnej rewolucji*, Łódź 2015.
Uchwała nr 11/11/2003 Rady Krajowej Platformy Obywatelskiej z dnia 6 września 2003 roku w sprawie prac konstytucyjnych, Warszawa 2003.

Ustawa Konstytucyjna z dnia 23 kwietnia 1935 r. (Dz.U. 1935, nr 30, poz. 227).
Ustawa Konstytucyjna z dnia 19 lutego 1947 r. o ustroju i zakresie działania najwyższych organów Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1947, nr 18, poz. 71).
Ustawa Konstytucyjna z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym, (Dz.U. 1992, nr 84, poz. 426).
Ustawa konstytucyjna z dnia ……. 2005 r. o zmianie Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Projekt [w:] R. Chruściak, *Prace konstytucyjne w latach 1997–2007*, Warszawa 2009.
Ustawa z dnia 28 lipca 1922 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu (Dz.U. 1922, nr 66, poz. 590).
Ustawa z dnia 5 lipca 1935 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu (Dz.U. 1935, nr 47, poz. 419).
Ustawa z dnia 24 października 1956 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. 1956, nr 47, poz. 210).
Ustawa z dnia 22 grudnia 1960 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. 1960, nr 57, poz. 322).
Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. o zmianie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. 1989, nr 19, poz. 101).
Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej X kadencji na lata 1989–1993 (Dz.U. 1989, nr 19, poz. 102).
Ustawa z dnia 28 czerwca 1991 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1991, nr 59, poz. 252).
Ustawa z dnia 28 maja 1993 r. – Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1993, nr 45, poz. 205).
Wicherek D., *Program assumptions of Zbigniew Ziobro's Solidary Poland in the years 2012–2014*, „Annales Uniwersitatis Mariae Curie-Skłodowska Sectio M Balcaniensis et Carpathiensis", 2020, vol. 5.
Wypowiedź posła Roberta Strąka, Sejm RP, https://www.sejm.gov.pl (5.08.2025).
Zamkowski W., *Problem zmian i ciągłości państwa polskiego w warunkach trans-formacji ustrojowej w okresie od 1918 r. do 1989 r.* [w:] *Problemy prawno-polityczne transformacji ustrojowej w państwach Europy Środkowo-Wschodniej*, red. H. Rot, Wrocław 1995.

„The Dismissal of Polish Envoys". Proposals to Reduce the Number of Members of Parliament as an Element of Reforming Political Representation in the Discourse of Contemporary Parties in Poland

Abstract

The aim of the article was to analyze proposals to reduce the number of members of the Polish Sejm formulated by contemporary political parties. The study was based on a qualitative content analysis of party programs, constitutional drafts, legislative proposals, and selected public statements of political actors. The article addressed the following research questions: what models of reducing the number of members of parliament were proposed by political parties, what justifications accompanied these proposals, and whether they constituted elements of a systemic reform of political representation or rather func-

tioned as instruments of political communication. The analysis led to the conclusion that proposals to reduce the number of members of parliament rarely formed part of a coherent institutional reform agenda. Most often, they functioned as calls for state rationalization, reduction of the costs of politics, or as a symbolic break with the existing model of parliamentary representation.

Keywords: Polish Sejm, political representation, parliamentary size, political parties, constitutional reform